ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administrajca: Aleje Marcinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy, - - - - - - telefon nr. 25-95. - - - - - - Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 września 1926.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł. kwartalnie 6 zł. Numer pojedyńczy 1 zł.

NUMER 17. Wydawca: *Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.* **ROK 5.**

Od czego zależy dziś kurs waluty.

Jakkolwiek od dłuższego już czasu zastanawiano się nad problemem, jakie czynniki decydują bezwzględnie o kursie pieniądza, to jednakże nie określono kategorycznie tego, przygotowując natomiast tylko podstawę dla sformułowania takiej kategorycznej odpowiedzi.

Postarano się bowiem w szerokich dyskusjach na powyższy temat ujawnić te wszystkie czynniki, które na kurs waluty wpływają, znajdując przytem trafnych nie zawsze może wiele, mimo to przez ich analizę dojść można do rozwiązania problemu.

Słyszeliśmy w międzyczasie, iż podstawą waluty jest pokrycie, i że od stopnia tego pokrycia zależy jej kurs; następnie że decyduje o nim bilans handlowy, którego aktywność względnie pasywność powodują spadek lub też jego zniżkę. Analizując te najważniejsze czynniki, które rzekomo mają decydować o kursie pieniądza, zwrócić pragniemy uwagę na to, iż w rzeczywistości stopień pokrycia nie decyduje o kursie pieniądza.

Przeglądając bowiem w europejskich bankach emisyjnych stopień pokrycia emitowanych biletów, przekonamy się, że państwa poważniejsze pod względem finansowym, jak Wielka Brytanja i Szwecja, posiadają najmniejszy stopień pokrycia, a mimo to waluta ich posiada kurs najlepszy, gdy natomiast państwa takie jak Francja, która obecnie posiada największe pokrycie swych biletów wynoszące 70 proc., ma nieokreślony kurs waluty. Dla ilustracji przytaczamy podane przez londyński „statist" cyfry, określające stopień pokrycia pieniądza w bankach emisyjnych.

Kraj	Złote	Obieg banknotów	Stosunek procentowy pokrycia do obiegu
Francja . .	220 010 000	312 195 000	70,5%
Anglja . .	150 358 000	360 420 000	41,7%
Niemcy . .	773 050 000	122 300 000	59,7%
Holandja . .	37 530 000	666 880 000	56,1%
Szwajcarja .	20 160 000	28 870 000	69,8%
Szwecja . .	12 691 000	26 035 000	48,7%
Włochy . .	35 420 000	102 540 000	34,5%
Belgja . . .	10 860 000	48 675 000	22,3%
Polska . .			36,7%

Widzimy więc, że na podstawie powyższej tabelki nie można podtrzymać twierdzenia, iż wysokość pokrycia biletów decyduje o kursie, albowiem Francja, mając stosunkowo wysokie pokrycie, nie ma waluty o wysokim kursie, natomiast państwa o stosunkowo małem pokryciu jak Anglja i Szwecja, mają kurs waluty bardzo wysoki.

Jeśli następnie przejdziemy do analizowania wpływów bilansu handlowego na kurs waluty, to przekonamy się, że i ten wpływ nie jest jednakże decydującym. Widzimy naprzykład, że takie państwa jak Anglja, Niemcy, Austrja i cały szereg innych państw mimoto, że mają ujemne bilanse handlowe, to jednakże posiadają mocną i pewną walutę, inne natomiast, a między innemi i Polska, mimo aktywności bilansu handlowego, mają walutę chwiejną o tendencji zniżkowej. Widzimy więc, że ani pokrycie, ani bilans handlowy, nie wpływa zasadniczo na kurs waluty, tak samo jak nie wpływa i nie może wpływać w normalnych warunkach deficytowość budżetu państwowego o ile ten pokrywany jest przez uzyskane po-

życzki, względnie nawet przez powiększenie w ramach ustawowych znaków obiegowych i bilonu.

Ma się rozumieć, że dziać się to może wówczas tylko, o ile utrzymany jest w porządku ten czynnik, od którego bezwzględnie kurs pieniądza zależy. Usuwając więc od decydującego wpływu na kurs pieniądza stopień jego pokrycia, bilans handlowy, deficytowy nawet budżet, oraz inne podobne, zwrócić pragniemy uwagę na to, iż są dwa tylko zasadnicze czynniki, które o kursie pieniądza decydują, a mianowicie: bilans płatniczy państwa i stosowalność waluty, lub też inaczej powiedziawszy stopień zaufania.

Przed tem jednakże, zanim postaramy się udowodnić swoje twierdzenie musimy zaznaczyć, że wszelkie inne czynniki mogą minimalnie tylko oddziaływać drogą pośrednią, o tyle tylko, o ile składają się w praktyce, na teoretyczne pojęcia tych czynników, na które wyżej wskazaliśmy.

Przechodząc następnie do omówienia bilansu patniczego, musimy zwrócić uwagę na to, że jest on tym bilansem, który wykazuje wartość i sprawność gospodarczą państwa i stosunek tej sprawności do innych, tak że jego aktywność względnie pasywność świadczy o wartości wszystkich zobowiązań a także o możności ich realizacji. Zupełnie więc w ten sam sposób, jak bilans towarzystwa akcyjnego świadczy o przedsiębiorstwie i decyduje w normalnych warunkach o kursie jego akcyj, tak samo bilans płatniczy decyduje o kursie pieniądza.

Bilans płatniczy państwa nie potrzebuje więc wcale opierać się na bilansie handlowym, a pasywność tego ostatniego może wcale nie wpływać na aktywność bilansu płatniczego, w którym pasywa bilansu handlowego mogą być wyrównywane przez wpływy dewiz z otrzymanych pożyczek, lub też inne dochody. Rzeczą jest jednak zrozumiałą, iż korzystnym bilans płatniczy może być nie tylko wówczas, o ile opiera swą aktywność na pożyczkach, ale także wtenczas, gdy opiera się na wartościach powstałych z wymiany dóbr, lub usług oddanych przez własnych obywateli, a więc jeśli opiera się na bilansie handlowym, którego aktywność tego dowodzi, na wpływach przekazywanych przez emigrantów, na sumach procentowych płynących z udzielonych zagranicy pożyczek, z dochodów z przedsiębiorstw własnych obywateli położonych zagranicą, oraz z wynagrodzenia za inne usługi, jakie świadczą obywatele państwa obywatelom państw innych (jak np. przewóz morski).

Stą dwięc dobry bilans płatniczy winien być niczem innem ,jak tylko wykazem zdolności do pracy, umiejętności pracy obywateli państwa do zaspakajania potrzeb tak w kraju jak i całej ludzkości.

Bilans płatniczy jest więc miarą użyteczności tego lub innego państwa i narodu miarą jego pracowitości, użyteczności i świadczy o stopniu udziału tego państwa i narodu w pracy dla całej ludzkości.

Kurs więc waluty państwa, kształtujący się na tej podstawie zależy nie od pokrycia, ale od udziału pracy jego obywateli w pracy całej ludzkości. Skutki czynnych bilansów płatniczych są nadzwyczajne, gdyż powodując stały przypływ najlepszej waluty zagranicznej w wysokości salda rocznego, przyczyniają się do stopniowego zwiększenia obiegu pieniężnego, zmniejszenia stopy procentowej, wzrostu dobrobytu i ekspansji gospodarczej nie tylko w granicach państwa, ale i zagranicą, a co najważniejsze, że bilansy płatnicze aktywne powodują wzrost zaufania nie tylko kraju, ale i całej zagranicy.

Jeżeli jednakże przyjmiemy, że w państwie nawet o czynnym bilansie płatniczym, mogą zachodzić różne wypadki, związane bądź to z posunięciami politycznemi, bądź z innemi, a które to powodować mogą poważne komplikacje, to wówczas stwierdzić musimy iż na rynkach światowych mimo wszystko zacznie się zmniejszać zaufanie do polityki państwa a tem samem do pieniądza, który je reprezentuje.

W następstwie więc tego zmiejszyć się może stosowalność tej waluty, to znaczy jej zapotrzebowanie na korzyść innej, większe budzącej zaufanie. Dla przykładu podajemy następujący fakt, niedawno jeszcze u nas przyjmowano franki francuskie w celach tezauryzacji, dzisiaj jednakże tego nikt nie zrobi w obawie przed spadkiem kursu, gdyż poszuka sobie pewniejszej. Tak samo wiemy z doświadczenia, iż tak samo w takich wypadkach postępuje się i wewnątrz państwa, co wpływać musi na zanik popytu, wzmożenie się podaży, a tem samem na spadek kursu.

Na odwrót zaś gdy waluta zyskuje na zaufaniu i zaczyna być poszukiwana przez coraz większe koła, zyskuje na kursie według prawa popytu i podaży. Widzimy więc, że to nie jest już związane i zależne od bilansu, jakkolwiek często idzie z nim w parze, ale stanowi niezależny warunek kursu pieniądza.

Mogliśmy np. to obserwować w Anglj, gdzie wcale nie zamierzano wprowadzać waluty złotej, ale gdzie szeroka stosowalność tej waluty tak kurs jej podniosła, że funt angielski stanął na poziomie parytetu złotego. To samo obserwować możemy w Danji i Szwecji, jakkolwiek proces ten dokonywa się tam trochę inaczej.

Widzimy więc, iż bilans płatniczy i stosowalność naszego pieniądza się nie zwiększy, gdy żyć ciągle będziemy pod znakiem zapytania, póki paraliżować będziemy produkcję zmierzającą do uaktywnienia bilansu płatniczego i będziemy grzeszyć niepraworządnością nadal, posiadając cały szereg dziedzin życia prawnie nieuregulowanych, póki pokutować będą zasady wywłaszczeniowe dla własności prywatnej, socjalizacja produkcji, cła, monopolów itp., a odpowiednią polityką nie postaramy się zapewnić aktywności naszego bilansu płatniczego, w którym największą rolę obecnie odgrywa bilans handlowy, oraz póki celowo nie rozwiniemy tej produkcji, która aktywności tego bilansu potrafi być stałą podstawą.

Zasady budowy gospodarczej są stosunkowo skomplikowane, lecz o ile nie powiększa się tych komplikacyj jałowo dyskutowanemi teorjami, natomiast zaraz po stwierdzeniu przyczyn ujemnych skutków, idzie się konsekwentnie je usuwać, to wówczas komplikacje znajdują się tylko w krzyku doktrynerów, w praktyce zaś widzi się nadzwyczajną prostotę działających zjawisk.

Do Członków.

Ponieważ w najbliższym czasie odbędzie się posiedzenie Rady Kolejowej przy Dyrekcji Gdańskiej, przeto zwracamy się z prośbą o zakomunikowanie nam wszelkich swoich życzeń odnośnie kolei Gdańsk, które to za pośrednictwem naszego delegata postaramy się na Radzie przedstawić.

Sprawy podatkowe.

Umorzenie zaległości z tytułu podatku przemysłowego. Ministerstwo Skarbu zarządziło okólnikiem z dnia 6 sierpnia b. r., ażeby władze skarbowe I. instancji na indywidualne podania płatników przedkładały je z wnioskami Izbie Skarbowej do decyzji. Równocześnie mają być wstrzymane względnie ograniczone egzekucje do kwoty podatku, zaopinjowane we wniosku władzy skarbowej I. instancji. Okólnik ten dotyczy drobnych niezlikwidowanych zaległości, powstałych jeszcze przed dniem 1 stycznia 1925 r.

Kalendarzyk podatkowy. Wszystkie zaległości państwowego podatku przemysłowego płatne po 1 września, wzrastają o 10 proc. bez względu na to, czy powstały z winy płatnika, czy też zostały na czas po 1 września odroczone orzeczeniem władzy skarbowej.

Dodatek 10 proc. nie będzie pobierany od zaległości: podatku dochodowego działu II, majątkowego, opłat celnych, dodatków samorządowych, kar za zwłokę.

Przy zapłacie zaległości podatkowych od 16—31 sierpnia b. r. odsetki karne wynoszą 2 procent miesięcznie.

Zaliczka podatku obrotowego. Ustanowiony na cele równowagi budżetowej nadzwyczajny 10 procentowy dodatek, poczynając od dnia 1 września do dnia 31 grudnia 1926 r. pobierany będzie od wszystkich zaległości podatków bezpośrednich, pośrednich, opłat stemplowych, podatku spadkowego i darowizn. Zaliczka zaś podatku obrotowego za II kwartał r. b. rozłożona została na dwie równe raty, płatne do dnia 20 sierpnia i 20 września r. b. włącznie. Nadzwyczajny 10 procentowy dodatek wyrównawczy doliczany będzie tylko do drugiej wspomnianej zaliczki. Pierwsza rata jako wpłacona przed 1 września — wolna jest od tego dodatku.

Sprawy celne.

Zwrot ceł przy wywozie wytworów hutniczych walcowanych oraz niektórych wyrobów metalowych. W Dz. U. P. Nr. 84 wydane zostało rozporządzenie z dnia 11 sierpnia b. r. które zezwala na zwrot ceł uiszczonych za sprowadzone z zagranicy i zużyte do wyrobu tych towarów surówkę i niektóre materjały pomocnicze o ile wyrobione z tego wytwory hutnicze walcowane oraz niektóre wyroby metalowe wywożone zostają zagranicę. Rozporządzenie to postanawia następujące: zwrot cła od żelaza i stali zależnie od szerokości, grubości i rodzaju od 3—4,50 zł, od szyn kolejowych 2,50 zł, blachy żelaznej i stalowej pokrytej cynkiem 4,25 zł, od wyrobów kotlarskich 4,50 zł, od drutu żelaznego i stalowego 3,50 zł, wagonów kolejowych towarowych 4,20 zł, parowóz 10,50 zł. Bliższe szczegóły poda Związek. Rozporządzenie obowiązuje od dnia 18 sierpnia b. r.

Zmiana ceł wywozowych. Rozporządzeniem z dnia 2 sierpnia b. r. Dz. U. P. Nr. 80 ustanowiono cło wywozowe na ługi glicerynowe pomydlane w wysości 5 zł. Wolne są od cła wywozowego wywożone przez fabryki łyczka drzewne, odpadki drzewa osikowego w postaci twardej odziomkowej, części pni osikowych, a także różnej długości szczapy i wyrzynki osikowe, noszące ślady sęków, bombek oraz zarośniętych i ukrytych pod korą oczek, sęczków, (blaz).

Zmiana wyjaśnień uzupełniających taryfę celną. Minister skarbu wydał rozporządzenie z dnia 5 sierpnia 1926 r. Dz. U. P. Nr. 84 które bliżej wyjaśnia, co należy rozumieć przez dłużyce, kłody drzew iglastych i liściastych oraz osiki nieobrobionej i belek, bali i desek osikowych, wymienionych w poz. 228 poz. taryfy celnej, przewidującej na te artykuły cło wywozowe. Bliższe szczegóły poda Związek. (Dz. U. P. Nr. 84 z r. 1926.)

Ulgi celne na maszyny. W Dz. Ust. P. Nr. 74 ogłoszono rozporządzenie o ulgach celnych z dnia 23 lipca b. r. z zastosowaniem ulg jak dotychczas dla kompleksów maszyn i części tworzących nowy dział produkcji z ważnością do 31 grudnia b. r. Równocześnie przedłużono ważność ulg celnych wydanych na zasadzie rozporządzenia z dnia 4 marca b. r. do dnia 31 września b. r. zaś wydane ulgi na zasadzie rozporządzenia z dnia 26 kwietnia b. r. przedłużone zostały do dnia 31 grudnia b. r.

Opłaty za wykonywanie czynności przez urzędników cłowych. Minister skarbu wydał rozporządzenie z dnia 17 lipca 1926 r. (Dz. Ust. P. Nr. 74) zmieniające stawki opłat, które strony interesowane mają płacić za czynności wykonywane przez funkcjonarjuszów zarządu ceł, a dotyczące kontroli nad nieurzędowymi składami celnemi, nad towarami w obrocie uszlachetniającym, nad towarami sprowadzonemi z zastosowaniem ulg celnych, nad czynnościami przedsiębiorstw ekspedycyjnych oraz za konwojowanie, strzeżenie oraz odprawy towarów.

Eksport.

Poselstwo Polskie w Atenach komunikuje nam, że w najbliższym czasie odbędzie się przetarg na różne artykuły techniczne i budowlane, potrzebne przy budowie tamy Maratońskiej dla zaopatrywania miasta Aten w wodę. Wszystkie poważne firmy polskie, któreby chciały wziąść udział w powyższych przetargach na niżej podane artykuły, są proszone o zwrócenie się do Targu Poznańskiego, Poznań, ul. Głogowska. Przetarg obejmować będzie następujące materjały:

1. Kable,
2. Żórawie do podnoszenia ciężarów,
3. Drut kablowy,
4. Motory elektryczne,
5. Instalacje do elektrycznego oświetlenia,
6. Instalacje do wysokich napięć elektrycznych,
7. Pompy centrofugowe,
8. Stalowe i żelazne rury,
9. Drzewo dla celów budowlanych,
10. Instalacje pneumatyczne do wiercenia skał,
11. Kompresory powietrzne,
12. Instalacje i przyrządy kamieniołomów,
13. Urządzenia i wagony wąskotorowej kolejki,
14. Wąskotorowe lokomotywy parowe do opału węglem, naftą lub elektryczne,
15. Maszyny do rozbijania kamieni,
16. Maszyny do kruszenia kamieni na piasek,
17. Cement,
18. Mieszarki betonowe.

Oferty będą przyjmowane jedynie od poważnych przedsiębiorstw fabrycznych, które mogą stawać do powyższego przetargu za pośrednictwem bardzo poważnej firmy greckiej, specjalizującej się w przetargach rządowych.

Ze względu na pilność sprawy Targ Poznański uprasza o natychmiastowe zgłoszenia.

Porozumienie między Polską a Czechosłowacją regulujące stosunki ekonomiczne. W Dz. U. P. Nr. 81 z dnia 10 sierpnia 1926 r. ogłoszona została ratyfikacja ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. (Dz. U. P. Nr. 83), która reguluje stosunki ekonomiczne między obydwoma państwami. Import towarów z Czechosłowacji do Polski lub odwrotnie nie ma podlegać wyższym cłom lub opłatom, niż tym, które są pobierane od towarów jakiegokolwiekbądź trzeciego państwa. Eksport nie będzie obciążony żadnemi opłatami wyższemi, aniżeli temi, które są stosowane do państw najbardziej uprzywilejowanych. Obydwa państwa wydadzą zarządzenia w sprawie obniżenia taryf dla tranzytu towaru z Polski przez Czechosłowację lub z Czechosłowacji przez Polskę.

Zmiany i uzupełnienia taryfy towarowej. W Dz. U. R. P. Nr. 80 ogłoszono rozporządzenie Ministra Kolei z dn. 27 lipca 1926 r., wchodzące w życie z dniem 15 sierpnia 1926, zmieniające obecną taryfę towarową. Bliższe szczegóły może podać Związek.

Sprawy informacyjne.

Zjazd Związków Przemysłowych Zachodniej i Południowej Polski we Lwowie. Dnia 11 i 12 września odbędą z naszej inicjatywy Związki Przemysłowe, wchodzące w skład Porozumienia Gospodarczego Zachodniej i Południowej Polski, dwudniową konferencję w sprawach ogólnych, dotyczących przemysłu. Zjazd odbędzie się w lokalu Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie. Miejsce konferencji wybrano z uwagi na równocześnie odbywające się Targi Wschodnie.

Znane angielskie pismo „Times" wydaje specjalny numer, poświęcony sprawom gospodarczym, a specjalnie przemysłowym, Polski i Gdańska. Gdyby W. Panowie zamierzali dać ogłoszenie w tym numerze, to uprzejmie prosimy o łaskawe zawiadomienie nas o tem odwrotną pocztą.

Kredyty dla młynarstwa.

Na skutek starań Związku zawiadomił nas Bank Polski, że „skłonny jest udzielić organizacjom młynarskim na terenie Państwa kilkumiljonowego kredytu na stworzenie rezerw zbożowych". W tej materji odbywają się obecnie dalsze pertraktacje z czynnikami rządowemi.

Nowe połączenie kolejowe z Sowietami. Z dniem 1 września otwarta zostanie nowa linja dla ruchu towarowego z Sowietami. Linja iść będzie na Olechnowicze—Mińsk.

Sprawy socjalne.

Wobec dokonanych w ostatnich czasach zmian płac robotniczych i wysuwanych w dalszym ciągu żądań, uprzejmie prosimy W. Panów o nadesłanie nam wykazu płac obecnie obowiązujących w zakładach pracy reprezentowanych przez organizację W. Panów.

Jednocześnie ponawiamy naszą prośbę o stałe powiadomienie nas o wszelkich zmianach zachodzących w normach zarobków robotniczych.

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego 7, dom ogrod. — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. w Poznaniu.